

IZIDORA RADEK*, INES ŽABEK**, IVA BUDIMIR***

Percepcija vidljivih tetovaža kod policijskih službenika

Sažetak

Percepcija tetovaža promijenila se unatrag nekoliko desetljeća pa je taj oblik ukrašavanja tijela postao popularan i među općom populacijom, a ne samo među marginalnim skupinama društva. Poruke, motivi i simbolika koju određena tetovaža može predstavljati, pa i sama njezina vidljivost, ponekad su u raskoraku s profesionalnim normama određene radne sredine. Dok se u nekim zanimanjima kodeksi vezani uz odijevanje i ukrašavanje tijela upotrebljavaju samo na neformalnoj razini, u određenim profesijama (bilo privatnih ili javnih ustanova) postoje jasno definirana pravila odijevanja, a mnoga se osvrću i na tetovaže i piercinge. Ovaj rad primarno tematizira vidljive tetovaže kod policijskih službenika i to s pravnog i društvenog aspekta. U svrhu istraživanja proučeno je pravno uređenje pitanja tetovaža u hrvatskoj policiji i policiji u Njemačkoj, Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama, prezentirani su rezultati istraživanja percepcije tetovaža kod policijskih službenika u navedenim stranim državama i rezultati pilot-istraživanja o percepciji tetovaža kod policijskih službenika u Hrvatskoj.

Ključne riječi: percepcija, policija, profesionalne norme, vidljive tetovaže.

1. UVOD

Povijest tetovaže i njezine simbolike u kratkom su pregledu prikazali Khosla, Verghese i Gordon, koji navode da je neka vrsta obilježavanja tijela u obliku tetoviranja prisutna kod ljudi već 12 000 godina p.n.e. Nadalje, arheološka nalazišta ukazuju na to da začeci tetoviranja u Europi sežu u razdoblje od 6 000 godina p.n.e. i to na području Portugala i Francuske. Tetovaža je bila simbol pripadnosti i bila je uobičajena u drevnim kulturama Egipta, Kine,

---

* Izidora Radek, Visoka policijska škola u Zagrebu.

** Ines Žabek, Služba za razvoj policijskog obrazovanja i nakladničko-knjižničnu djelatnost.

*** Iva Budimir, Sveučilište u Zagrebu.

Japana i Indije (Khosla, Verghese i Gordon, 2010). Prihvatljivost tetovaže u određenom razdoblju drastično pada, pogotovo u srednjem vijeku i većinom su bile tetovirane osobe one koje su pripadale kriminalnom miljeu. Tetovaže su bile simbol pripadnosti određenim više-manje stigmatiziranim i marginaliziranim skupinama (zatvorenici, vojnici i vojni veterani, mornari, prostitutke, pripadnici bandi...); a posljednjih desetljeća ovaj oblik ukrašavanja tijela doživljava procvat te postaje sve rašireniji među općom populacijom pa tako Kluger navodi da je u posljednjih 20 godina, *body artu*, pretežno u obliku tetoviranja i piercinga, iznimno narasla popularnost i vidljivost na Zapadu, a pogotovo među pripadnicima generacije X i milenijalcima (Kluger, 2015). Prema rezultatima istraživanja javnog mnijenja u SAD-u (The Harris Poll) iz 2015., troje od deset odraslih Amerikanaca ima tetovažu¹. Dojam koji pojedinac ostavlja na okolinu velikim se dijelom ostvaruje putem minimalnog broja informacija koje su uočene u kratkom vremenskom razdoblju. Fizički je izgled, nakon spola, najvažnija karakteristika koja se opaža kod drugih ljudi, a svi daljnji perceptivni procesi i donošenje zaključaka temelje se na svim uočenim informacijama (Pennington, 2004) - stoga su tetovaže vrlo zanimljiv dio neverbalne komunikacije s okolinom. No koža također ima važnu ulogu u definiranju „sebe“. Modifikacije na njoj, npr. u obliku tetovaže, oblik su neverbalnog komuniciranja unutarnjih ideja ili konflikata sa samim sobom ili konflikta s vanjskim svijetom (Khosla, Verghese i Gordon, 2010: 282, prema Palermo 2004). Tetovažom se prenosi jasna poruka i ona je dio identiteta osobe koja ju nosi. Zanimljivo je da tetovaža kod zatvorske populacije predstavlja neku vrstu „egzoskeletne“ samoobrane te označava agresiju i snagu osobe koja ju nosi, nadalje, simbolizira nasilničku prošlost zatvorenika i pripadnost određenoj kriminalnoj skupini te na neki način štiti nositelja od napada unutar zatvora (Khosla, Verghese i Gordon, 2010, prema Manuel 2002). Kao što je već istaknuto, u prošlosti je tetovaža predstavljala povezanost s određenim skupinama, pripadnost vjerskoj zajednici, simbolizirala je agresiju ili snagu osobe koja je nosi. Danas je vrlo teško odgovoriti na pitanje prihvatljivog omjera između izražavanja individualnosti i sloboda putem ovakvog tjelesnog ukrasa - i profesionalnog nastupa u radnoj sredini. Uzrok je kompleksnosti tematike promjena percepcije o tetovažama unatrag nekoliko desetljeća gdje je od stigmatiziranog simbola, tetovaža praktički postala *mainstream* ukras. Dok se u nekim zanimanjima kodeksi vezani uz odijevanje i ukrašavanje tijela upotrebljavaju samo na neformalnoj razini, u određenim profesijama (bilo privatnih ili javnih ustanova) postoje jasno definirana pravila odijevanja, a mnoga se osvrću i na tetovaže i piercinge. Postavlja se pitanje koliko se promijenila percepcija osoba s tetovažom, s obzirom na rastuću popularnost i raširenost tetoviranja među općom populacijom. Zanimljivi su rezultati istraživanja o percepciji vidljivih tetovaža u devet različitih zanimanja prema kojima ispitanici smatraju da su tetovaže u zanimanjima „bijelog ovratnika“ (bankovni službenici, zubari, medicinski tehničari, računovođe, burzovni posrednici) neprikladne; dok slične tetovaže u zanimanjima „plavog ovratnika“ (automehaničari, konobari, frizeri/brijači) u ispitanika ne izazivaju negativne stavove (Dean, 2010). Timming je proveo istraživanje unutar uslužnog sektora intervjuirajući 15 kadrovskih menadžera i 10 tetoviranih nasumice odabranih ispitanika. Istraživanje je pokazalo da stupanj predrasuda poslodavaca varira ovisno o opsegu vidljivosti tetovaže (vidljivije tetovaže izazivale su veće razine predrasuda od suptilnijih koje se mogu lakše sakriti), ali i da se predrasude temelje na njihovim pretpostavkama o očekivanjima

¹ Rezultati istraživanja The Harris Poll iz 2015. Dostupno na <https://theharrispoll.com/tattoos-can-take-any-number-of-forms-from-animals-to-quotes-to-cryptic-symbols-and-appear-in-all-sorts-of-spots-on-our-bodies-some-visible-in-everyday-life-others-not-so-much-but-one-thi/>

potrošača. Također, poslodavci imaju pozitivniji stav prema tetoviranim službenicima koji nisu u izravnom kontaktu s klijentima (Timming, 2015). U ovome radu istražuju se stavovi opće populacije prema tetovažama kod policijskih službenika, koji zbog svoje specifične uloge u društvu predstavljaju zanimljivu kategoriju jer su izrazito vidljivi (rad s ljudima, rad na terenu), obavljaju složene i zahtjevne poslove te im je jedna od temeljnih zadaća pružiti svim građanima zaštitu njihovih prava i sloboda.

2. TETOVAŽE U POLICIJI

2.1. Pravno uređenje pitanja tetovaža u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske

Za prijam u policiju kandidati moraju ispuniti određene uvjete, a Pravilnikom o mjerilima i načinu utvrđivanja posebne psihičke i tjelesne zdravstvene sposobnosti za osobu koja se prima u policiju i policijskog službenika te o sastavu i načinu rada zdravstvenih komisija u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama, propisuju se mjerila i način utvrđivanja posebne psihičke i tjelesne zdravstvene sposobnosti. U prilogu Pravilnika iz 2012. godine, pod stavkom XII Bolesti kože i potkožnog tkiva, spominju se i tetovaže: sve tetovaže na uočljivim mjestima i veće tetovaže (> 10 cm), tetovaže asocijalnog sadržaja² - te je tetovaža na vidljivom mjestu sve do 2018. godine bio diskvalifikacijski kriterij za prijam u hrvatsku policiju. Ustavni je sud 2018. godine nakon podnesenog prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom ustvrdio da „u očitovanju Ministarstva unutarnjih poslova nisu izneseni i obrazloženi razlozi iz kojih bi bilo razvidno da je propisivanje prisutnosti tetovaža kao medicinski uvjetovane kontraindikacije za prijam ili obavljanje policijske službe utemeljeno na stajalištu medicinske znanosti ili struke prema kojemu su tetovaže odstupanje od stanja zdravlja koje utječe na psihičku ili tjelesnu sposobnost – posebno u pogledu sposobnosti za obavljanje određenog posla.“³

Na temelju te odluke tetovaža više nije diskvalifikacijski kriterij za prijam u policiju, barem ne sa zdravstvenog aspekta jer nije medicinski uvjetovana kontraindikacija. Takva odluka sprječava diskriminaciju kandidata za prijam u službu ili na školovanje u policiji Republike Hrvatske, ali i otvara pitanje ocjene primjerenosti određenih tetovaža za obavljanje policijskog posla. Komisija koja obavlja liječnički pregled, kandidata s tetovažama upućuje na povjerenstvo od 12 članova, koje odlučuje o primjerenosti sadržaja prikazanog tetovažom te o prijamu takvog kandidata. U praksi je lakše zabraniti tetovaže na vidljivom mjestu policijskim službenicima - negoli ocjenjivati primjerenost svake tetovaže pred povjerenstvom; naime, upitno je hoće li neprimjerena simbolika tetovaže uvijek biti prepoznata, a i činjenica jest da smo multikulturalno društvo te ono što je prihvatljivo određenoj grupi ne mora biti prihvatljivo i drugoj. Policijski službenik zastupa Ministarstvo unutarnjih poslova i državu pa je stoga logično da poruka koju šalje tetovaža mora biti neuvredljiva, primjerena njegovu

---

² Pravilnik o mjerilima i načinu utvrđivanja posebne psihičke i tjelesne zdravstvene sposobnosti za osobu koja se prima u policiju i policijskog službenika te o sastavu i načinu rada zdravstvenih komisija u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama, dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_10_113_2442.html

³ Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-II-2064/2010 od 23. travnja 2018. Dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1020.html

statusu. S druge pak strane, zabrana bilo kakvih tetovaža ne samo da je diskriminatorna već otežava pronalazak kandidata. U vrijeme kad se prijavljuje sve manje kandidata, a popularnost tetovaža kod mlađih naraštaja raste, bilo bi vrlo problematično suziti izbor još i tim kriterijem.

2.2. Pregled pravnih i društvenih aspekata tetovaža kod policijskih službenika u stranim državama

S problematikom prihvatljivosti tetovaža u policijskoj službi i percepcijom tetoviranih policijskih službenika bavile su se i policije drugih država. Na stranicama Bundespolizei⁴ (Savezna policija Njemačke) potencijalni kandidat ispunjava izjavu u kojoj je istaknuto da tetovaže nisu zapreka za prijam u policiju, ukoliko njihov sadržaj ne šteti ugledu države i policije (zabrana tetovaža koje se povezuju s radikalnim skupinama, seksističke i nasilničke tetovaže te one koje na bilo koji način vrijeđaju ljudsko dostojanstvo). Nadalje, tetovaža mora biti takva da se može u potpunosti prekriti kada je službenik u odori kratkih rukava i to na primjeren i decentan način upotrebom flastera u boji kože ili pudera. Tetovaže na vratu, glavi i šakama nisu dopuštene. U Njemačkoj je poznat slučaj policijskog službenika kojem je odbijena žalba na rješenje o zabrani tetoviranja riječi „Aloha“ na podlakticu. (Hauke-Forman, Methner i Bruckmüller, 2021) U Pravilniku o policijskom postupanju policije Berlin, u dijelu koji se odnosi na izgled i ponašanje policijskih službenika u stavku 3.2.3. iz 2007. godine nije bilo dopušteno nošenje tetovaže na vidljivome mjestu. Tetovaže koje prekriva odora dopuštene su, a izričito su zabranjene tetovaže čiji je sadržaj u suprotnosti s demokratskim poretkom ili je vulgaran, diskriminirajući te veliča nasilje⁵. U službenom dopisu ravnateljstva pokrajinske policije iz 2017. navedene su izmjene stavka 3.2.3. koje se odnose na tetovaže s napomenom da su izmjene potaknute rastućom popularnošću tetovaža među građanstvom te činjenicom da su tetovaže postale društveno prihvatljive. Prema tim izmjenama Pravilnika nisu dopuštene tetovaže na licu, vratu (dio koji odora ne prekriva) i šaci, a ostaje dio u kojem se izričito zabranjuje prijam kandidata s uvredljivim, rasističkim, vulgarnim i sličnim motivima⁶. U ispitivanju (Henrichs, 2002) javnog mnijenja provedenom 2001. godine u Njemačkoj u pokrajinama Donja Saska i Porajnje-Falačka o vanjskom izgledu policijskih službenika s obzirom na neke značajke kao što su nošenje brade/brkova, nakita, vidljivih tetovaža - utvrđeno je da građani nisu skloni tetovažama kod policijskih službenika (Donja Saska - 35,4 % ispitanika smatra da su vidljive tetovaže u potpunosti neprihvatljive, 22 % da su manje prihvatljive, a u Porajnju-Falačkoj ti postoci iznose 51,44 % i 27,58 %). Zanimljivo je da je čak i manja tolerancija prema ženskim policijskim službenicima s tetovažom (58,03 % ispitanika smatra tetovaže neprihvatljivima) (Henrichs, 2002). U država u kojima je proučena literatura koja se odnosi na pravila o vanjskom izgledu i tjelesnim modifikacijama kod policijskih službenika (Njemačka, Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo i Hrvatska) utvrđeno je postojanje pravilnika, ali isto tako su uočene razlike u kriterijima od

⁴ Službene stranice Bundespolizeiakademie: <https://www.komm-zur-bundespolizei.de/faq/kann-ich-mich-tattoo-piercing-tunnel-sonstigem-koerperschmuck-bewerben>

⁵ Pravilnik o policijskom postupanju. Interna pravila pokrajinske policijske uprave Berlin: Polizeidienstvorschrift (PDV) 350 (BE) – Verhalten von Polizeiangehörigen.

⁶ Dopis ravnateljstva pokrajinske policijske uprave o izmjenama i dopunama stavka 3.2.3. Pravilnika o policijskom postupanju. Interna pravila Berlinske pokrajinske policije: Polizeidienstvorschrift (PDV) 350 (BE) – Verhalten von Polizeiangehörigen.

države do države tj. razlike unutar samih policija u državama u kojima je decentraliziran policijski sustav. Nedavno je u Njemačkoj provedeno još jedno istraživanje o percepciji tetovaža i piercinga kod policijskih službenika (Hauke-Forman, Methner i Bruckmüller, 2021). Usputnim prolaznicima pokazane su slike policijskih službenika i službenica s tetovažom i bez tetovaže te isto tako s piercingom i bez njega. Sve su hipoteze iz istraživanja potvrđene, naime, policijski službenici s tetovažama doživljeni su kao manje ljubazni, manje pouzdani i manje kompetentni; s druge pak strane smatra se da su samouvjereniji i izgledaju prijeteće više nego njihovi kolege bez tetovaže. Ispitivani kriteriji (pouzdanost, samouvjerenost, prijeteći izgled) bili su statistički izraženiji kod percepcije muških službenika. Autori istraživanja pretpostavljaju da je razlog jačeg dojma koji ostavljaju tetovirani policijski službenici (bilo pozitivno ili negativno), u odnosu na onaj koji ostavljaju policijske službenice, vezan za različite konotacije o tetovažama i spolovima (negativna percepcija tetovaža općenito potječe od stereotipa o tome tko ih najčešće nosi - zatvorenici i pripadnici kriminalnih bandi, vojnici, mornari... a i prihvatljivije je da žene koriste neke oblike ukrašavanja tijela jer oduvijek nose šminku i naušnice). Autori Hauke-Forman, Methner i Bruckmüller ukazali su na ograničenja istraživanja - nije korišten reprezentativan uzorak ispitanika te nisu uzeti u obzir različiti motivi i veličine tetovaže koji bi možda prikazali povoljnije rezultate o percepciji tetovaža. Različita pravna regulacija za prijam u policiju vidljiva je u istraživanju (McMullen i Gibbs, 2018) provedenom po policijama saveznih država u Americi. Navodi se da policijske uprave diljem SAD-a imaju poteškoće s regrutacijom kvalificiranih kandidata, a jedna od prepreka ulasku u službu jest svakako i tetovaža, koju neke od saveznih država u svojim pravilnicima zabranjuju. Autori smatraju ovu temu izrazito važnom zbog rastuće popularnosti tetovaža među primarnim kandidatima za radna mjesta u policiji, a to su mladi ljudi i vojni veterani. U SAD-u je dobna granica, ovisno o saveznoj državi, do 40 godina, a i česta je praksa prijama u službu bivših vojnika kod kojih su tetovaže prilično uobičajene. Pitanje prihvatljivosti tetovaže s aspekta ekonomičnosti ide u prilog apsolutnoj zabrani tetovaža na vidljivom mjestu, jer u tom slučaju ne bi bilo potrebno ustrojiti povjerenstvo koje će analizirati svaki diskutabilan slučaj zasebno – niti pak odlučivati koji je motiv, veličina i mjesto tetovaže prihvatljivo. S druge pak strane, sve više mladih ljudi, potencijalnih kandidata, nosi tetovaže i to predstavlja problem prilikom zapošljavanja. Autori zaključuju da policija u saveznoj državi u kojoj je manjak poželjnih kandidata ima fleksibilnije uvjete za prijam u službu pa su pravila koja se odnose na tetovažu tolerantnija. Rezultati istraživanja (McMullen i Gibbs, 2018) pokazuju da policijske uprave iz 21 savezne države u svojim pravilnicima dopuštaju tetovažu, ali ona ne smije biti na vidljivom mjestu kada je službenik u odori (uključujući kratke rukave); 23 policijske uprave ne dopuštaju tetovaže na vratu, licu i donjem dijelu ruke (šaka); 19 uprava dopušta tetovaže ukoliko se mogu prekriti odorom ili šminkom; 4 uprave nemaju nikakvu restriktivnu politiku vezanu za tetovaže, a samo ih jedna država u potpunosti zabranjuje. Policijske uprave kod kojih je pravilo da tetovaže ne smiju biti vidljive, većinom pripadaju saveznom državama s pretežno bijelim stanovništvom i manjim brojem imovinskih kaznenih djela i kaznenih djela s elementima nasilja, no neki parametri ukazuju na to da se dobiveni rezultati mogu protumačiti zakonom ponude i potražnje, odnosno, u području s većim brojem interesenata za policijsku službu pravila su restriktivnija, a u područjima s manjim brojem potencijalnih kandidata, pravila moraju biti fleksibilnija (McMullen i Gibbs, 2018: 416). Preporuka je istraživača da se ide ka tome da se donesu egzaktna pravila o tetovažama, ukoliko policijske agencije dopuste tetovaže na vidljivome mjestu. Na taj bi se način izbjegli mogući problemi zbog uvredljivih sadržaja ili nepoželjnih poruka. Autori također smatraju da se tetovaže više ne povezuju isključivo s osobama s devijantnim ili kriminalnim ponašanjem, već ih nose i visokoobrazovane i uspješne osobe. Neodobranje tetovaža za policijske službenike stvara

jaz između njih i građana koje štite te bi tetovaže čak mogle doprinijeti smanjivanju socijalne distance između policije i građana, takva vrsta *body arta* bila bi jedna vrsta poveznice, zajednička značajka (McMullen i Gibbs, 2018: 409). Sličan stav o potrebi za fleksibilnijim pristupom tetovažama zbog sve veće popularnosti među građanstvom pa tako i potencijalnim kandidatima - naveden je i u rezultatima projekta provedenog u SAD-u objavljenog 2017. godine. Skoro pedeset posto prijavljenih kandidata za prijam u policiju ima tetovažu i policijske uprave pokušavaju pronaći balans između profesionalnog imidža policije i neisključivanja sve većeg broja tetoviranih kandidata kojima je tetovaža oblik samoizražavanja. (Morison, K.P., 2017: 52); također su ispitivanja javnog mnijenja potvrdila stavove građana prema kojima im je važnije da se policijski službenici prema njima odnose profesionalno i s poštovanjem nego činjenica imaju li tetovažu (Morison, K.P. 2017:54). Uprave koje su prilagodile pravilnike novonastaloj situaciji često komisijski ocjenjuju prihvatljivost tetovaže ili čak istražuju povezanost prikazanih simbola s raznim kriminalnim skupinama kako bi izbjegle probleme zbog tjelesnih ukrasa svojih zaposlenika i sačuvalе ugled službe. U Engleskoj i Walesu provedeno je istraživanje o tetovažama kod policijskih službenika (Van Mechelen, 2016) u kojem je utvrđeno da gotovo polovina ispitanika ima tetovažu, njih 17 % na vidljivome mjestu (ukupno ispitano 4456 policijskih službenika svih policijskih zvanja), većinom su tetovirani mlađi službenici, s nižim zvanjima. Nadalje, 93 % ispitanika s tetovažama na vidljivom mjestu izjavilo je da zbog toga nisu imali nikakve probleme u radnom okruženju, ni s nadređenima ni s kolegama. Također, 21 % policijskih službenika koji nemaju tetovaže izjavilo je da tetovaže smatraju neprofesionalnima, a samo 13 % njih izjavilo je da osjećaju nelagodu kada rade s kolegama koji su tetovirani. U pitanjima otvorenog tipa ispitanici su izrazili pozitivan stav prema tetovažama na vidljivome mjestu, jer je prema njihovu mišljenju važnije da policijski službenik svoj posao obavlja dobro; pojedini su pak ispitanici smatrali da je dopuštanje tetovaža na vidljivom mjestu odraz promjena u društvu - čineći policijske službenike reprezentativnijim članovima zajednice i da čak može doprinijeti uspješnoj suradnji s građanima (Van Mechelen, 2016:15). Slično kao u istraživanju u SAD-u, utvrđeno je da bi zabrana tetovaža mogla biti problem prilikom zapošljavanja budućih policijskih službenika ako se uzme u obzir popularnost tetovaža kod mlađe populacije. Isti autor (Van Mechelen, 2016) proveo je na istome području istraživanje javnog mnijenja o stavu građana prema policijskim službenicima s tetovažom (ukupan broj ispitanika 928) i naveo je da većini ispitanih građana (81 %) njihovo povjerenje u policiju nije povezano s tetovažama, da 58 % ispitanika ne bi osjećalo nelagodu prilikom susreta s tetoviranim policijskim službenikom; a veću sklonost tetovažama kod policijskih službenika izrazile su mlađe dobne skupine i osobe s višim stupnjem obrazovanja. Većina ispitanika nije protiv zapošljavanja policijskih službenika s tetovažama. U Ujedinjenom Kraljevstvu kao i u SAD-u postoji različita regulativa vezana za tetovaže i druge oblike ukrasa na tijelu; kao primjer pravila vezanih za tetovaže prilikom regrutacije vidljiv je u uputama uz prijavnicu za policiju u Lancashireu gdje se budućeg kandidata upoznaje s mogućim restrikcijama za zapošljavanje.⁷ Neprihvatljivima se smatraju uvredljive tetovaže, tetovaže koje bi mogle narušiti ugled službe, tetovaže koje odražavaju negativne stavove prema manjinama, ženama ili prema bilo kojem dijelu zajednice, one koje izražavaju nepoželjnu pripadnost određenoj skupini, one čiji je sadržaj neprimjeren, agresivan, rasistički, vulgaran, homofobni, seksistički, a važan je i broj te veličina tetovirane površine. Budući kandidati dužni su komisiji prijaviti tetovažu koju imaju i uz opis priložiti dvije fotografije, jednu u krupnom planu i drugu koja jasno prikazuje mjesto na kojem se tetovaža nalazi.

⁷ Special Constable Guidance Notes. Dostupno na https://doitonline.lancashire.police.uk/pdfs/special_constables.pdf

3. CILJ ISTRAŽIVANJA

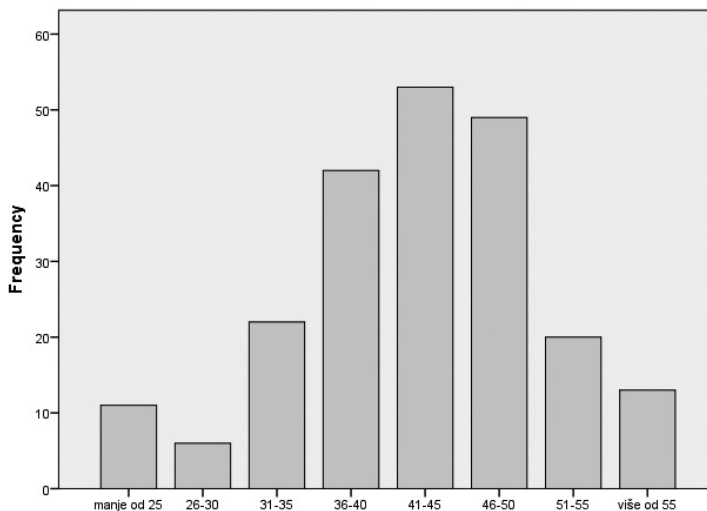
Do sada u Republici Hrvatskoj nije provedeno istraživanje o percepciji policijskih službenika s tetovažama. Pregledom pravnih normi u Hrvatskoj i nekim stranim državama uočeno je da su pravila o nošenju tetovaža na vidljivome mjestu kod policijskih službenika danas većinom fleksibilnija u odnosu na prethodna razdoblja. S obzirom na specifičnu ulogu policijskih službenika u društvenoj zajednici i značajnu razinu interakcije s građanima, smatra se da stavovi opće populacije mogu dati vrijedan doprinos vezano uz ispitivanje percepcije policijskih službenika s tetovažama i da mogu odgovoriti na pitanje opravdanosti popuštanja ranije restriktivne politike. Prema tome - cilj je ovoga rada istražiti stavove građana o prihvatljivosti tetovaža općenito, a posebno kod policijskih službenika s naglaskom na vidljivost, veličinu i sadržaj tetovaže.

4. METODE

4.1. Ispitanici

Uzorak je ispitanika prigodan te je prikupljen metodom lančane reakcije. Ukupno je sudjelovalo 217 ispitanika, u anonimnom i dragovoljnom ispitivanju, a od toga su bila 134 ispitanika muškog spola i 79 ispitanica ženskog spola (na pitanje o spolu nije odgovorilo 4 ispitanika). Na pitanje o stručnoj spremi 126 njih izjavilo je da ima visoku stručnu spremu, 32 ispitanika imaju višu stručnu spremu i 57 srednju stručnu spremu (2 ispitanika nisu se izjasnila na pitanje o stručnoj spremi). Raspodjela ispitanika po starosnoj dobi prikazana je na grafičkom prikazu 1.

Grafički prikaz 1: Starost ispitanika

4.2. Mjerni instrument

Za istraživanje je konstruiran online upitnik u alatu Google Forms koji je obuhvatio 19 pitanja otvorenog i zatvorenog tipa podijeljenih u pet dijelova. U prvome dijelu prikupljaju se podaci o sociodemografskim značajkama (spol, dob, stručna sprema) i podaci o tetovažama kod ispitanika ili njihovih bližnjih (*Imate li tetovažu?, Ima li Vama bliska osoba tetovažu na vidljivome mjestu?*). Drugi dio odnosi se na ispitanike koji imaju tetovažu i ispituje se je li tetovaža na vidljivome mjestu, koja je bila motivacija za tetoviranje (odabir unutar ponuđenih odgovora) te dva pitanja gdje se ispitanici slažu / ne slažu s tvrdnjom prema Likertovoj skali od pet stupnjeva (*Jeste li imali negativnih iskustava u radnom okruženju zbog svoje tetovaže?, Jeste li požalili što ste se tetovirali?*). Treći dio namijenjen je netetoviranim ispitanicima i sastoji se od pitanja koje zahtijeva kratak odgovor o tome zašto nisu skloni ukrašavanju tijela tetovažom. U četvrtome dijelu upitnika ispituju se općeniti stavovi o tetovažama i to u prva tri pitanja prema Likertovoj skali od pet stupnjeva gdje se izražava slaganje/neslaganje sa sljedećim tvrdnjama: *Tetovaža kao dio neverbalne komunikacije ima utjecaj na percepciju određene osobe bez obzira na prikazani motiv., Tetovirana osoba uvijek je svjesna simbolike tetovaže koju nosi. Što je veća tetovirana površina tijela i/ili broj tetovaža, to je veća negativna percepcija osobe koja je nosi.* U iduća dva pitanja ispitanici svoje slaganje/neslaganje s tvrdnjama upisuju za svaku od ponuđenih profesija, opet prema Likertovoj skali od pet stupnjeva (*Prihvatljivo je imati diskretnu tetovažu neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu u profesijama vezanim za sljedeća područja: vojska, policija, zdravstvo, politika, sport, estrada, odgoj i obrazovanje te ostale državne i javne institucije i Prihvatljivo je imati tetovažu na velikoj površini tijela na vidljivome mjestu u profesijama vezanim za sljedeća područja - obuhvaćena ista zanimanja*). U petome dijelu, koji se odnosi na tetovaže kod policijskih službenika, ispitanicima su prikazane dvije fotografije. Na jednoj fotografiji prikazan je policijski službenik u odori bez tetovaže, a na drugoj isti policijski službenik u odori s velikom tetovažom noža na podlaktici, koja je dodana na izvornu fotografiju računalnim programom Adobe Photoshop. Prvo pitanje petog dijela upitnika prema Likertovoj skali od pet stupnjeva ispituje pojedinačno slaganje/neslaganje sa svakim motivom prikazanim tetovažom: ljubavni motivi (posveta partneru ili drugoj važnoj osobi), motivi ili datumi ključnih životnih događaja, pripadnost određenoj grupi (sport, profesija), religijske i etno tetovaže, “statement” tetovaže (citati, mudre izreke), bombastične tetovaže (mrtvačke glave, erotski motivi, životinje koje simboliziraju agresivnost ili snagu), nepoznata simbolika (kinesko pismo, simboli iz drugih kultura ili mitologija), razno (cvijeće, likovi iz crtića, neagresivni prikazi životinja i ptica). Iduća dva pitanja prema Likertovoj skali od pet stupnjeva ispituju u kojoj mjeri tetovaža utječe negativno na povjerenje građana u policiju i percepciju određenih osobina policijskog službenika (ljubaznost, pouzdanost, kompetentnost i profesionalnost). U posljednjem pitanju ispitanicima je omogućeno dužim odgovorom obrazložiti zašto nisu skloni vidljivim tetovažama kod policijskih službenika.

4.3. Postupak

Istraživanje je provedeno online u razdoblju od 29. 7. do 2. 9. 2021. godine na prigodnom uzorku lančanom metodom.

Prikupljeni podaci analizirani su na deskriptivnoj razini.

5. REZULTATI I RASPRAVA

Manje od trećine (29,2 %) ukupnog broja ispitanika u ovome istraživanju izjasnilo se da ima tetovažu, a njih 44,8 % nosi je na vidljivome mjestu. Kao osnovnu motivaciju za tetoviranje najviše navode sjećanje na važne događaje ili osobe (65,2 %), estetske razloge (65,0 %) i tetoviranje kao izraz individualnosti ili buntovnosti (64,0 %), a manje pripadnost određenoj grupi (25,6 %), ljubavne (23,5 %), tradicijske (22,2 %) ili religijske razloge (17,1 %). Gotovo svi ispitanici s tetovažom također navode da nisu nikada ili rijetko požalili što su se tetovirali (96,1 %) te da nisu nikad ili rijetko imali negativnih iskustava u radnom okruženju zbog svoje tetovaže (94,8 %). Od ukupno 153 ispitanika bez tetovaže oko dvije trećine njih (N=100) odgovorilo je na opisno pitanje o tome zašto nisu skloni ukrašavanju tijela tetovažom te su nakon kvalitativne analize njihovi odgovori podijeljeni u 5 skupina. Najveći broj ispitanika nije se odlučio tetovirati zbog estetskih razloga („*Smatram ih neprirodnom i vulgarnim*“, „*Smatram da je ljudsko tijelo nešto veličanstveno i tetovaže ga nagrađuju*“...), zatim slijede nezainteresiranost („*Nemam potrebu za tim*“, „*Nije mi bitno, nisam za takav način isticanja u društvu*“...), strah zbog trajnosti tetovaža („*Zbog prolaznosti onoga što je tetovirano*“, „*Zato što su za cijeli život, a ljudi se mijenjaju*“...), briga zbog zdravstvenih komplikacija („*Bojim se alergijske reakcije*“, „*Strah od boli i infekcije*“...) i na kraju neprikladnost zbog profesije kojom se bave („*Nije prikladno za javne službe*“, „*Nije dopušteno na radnom mjestu na kojem radim*“...).

Kao što je prije navedeno, društvena prihvatljivost tetoviranja porasla je u posljednjih nekoliko desetljeća pa tako više od polovice (61,1 %) ukupnog broja ispitanika ima blisku osobu koja nosi tetovažu na vidljivome mjestu te nije više rijetkost u svakodnevnome životu sretati poznate ili nepoznate tetovirane osobe i stvarati mišljenje o njima.

Tablica 1: Mišljenje o utjecaju tetovaže na percepciju osobe bez obzira na prikazani motiv

Tetovaža kao dio neverbalne komunikacije ima utjecaj na percepciju određene osobe bez obzira na prikazani motiv.	Frekvencija	Postotak
U potpunosti se ne slažem	30	14,0
Ne slažem se	28	13,1
Niti se slažem, niti se ne slažem	60	28,0
Slažem se	75	35,0
U potpunosti se slažem	21	9,8
Ukupno	214	100,0
Bez odgovora	3	1,4

Tablica 2: Mišljenje o tome da se negativna percepcija tetovirane osobe povećava što je veća njzina tetovirana površina tijela i/ili broj tetovaža

Što je veća tetovirana površina tijela i/ili broj tetovaža, to je veća negativna percepcija osobe koja ju nosi.	Frekvencija	Postotak
U potpunosti se ne slažem	32	15,1
Ne slažem se	63	29,7
Niti se slažem, niti se ne slažem	62	29,2
Slažem se	42	19,8
U potpunosti se slažem	13	6,1
Ukupno	212	100,0
Bez odgovora	5	2,3

Samo 27,1 % ispitanika smatra da tetovaža kao dio neverbalne komunikacije ima utjecaj na percepciju određene osobe bez obzira na prikazani motiv - dok gotovo polovica njih (44,8 %) ima suprotno mišljenje (tablica 1) što pokazuje da ili nisu svjesni jačine utjecaja fizičkog izgleda na percepciju i stvaranje dojma o pojedincima ili imaju općenito vrlo tolerantan stav prema tetovažama. Rezultati su slični kada govorimo o mišljenju vezano uz percepciju tetovirane osobe s obzirom na veličinu tetovirane površine tijela i/ili broj tetovaža (tablica 2). Prema tome, 44,8 % ispitanika u potpunosti se slaže ili donekle ne slaže s tvrdnjom da što je veća tetovirana površina tijela i/ili broj tetovaža, to je veća negativna percepcija osobe koja je nosi za razliku od njih 25,9 % koji se slažu s tim mišljenjem. Nastavno na prethodne rezultate čini se da značajnom broju ispitanika ovog istraživanja tetovaže predstavljaju prihvatljiv način ukrašavanja tijela što se slaže sa zaključcima novijih istraživanja koja govore o porastu popularnosti tetoviranja (Kluger, 2015).

Tablica 3: Prihvatljivost diskretne tetovaže neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu u određenim profesijama

Prihvatljivo je imati diskretnu tetovažu neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu u profesijama vezanim za sljedeća područja:	M	SD	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
1. estrada	3,55	1,30	11,5	10,6	15,7	35,9	26,3
2. sport	3,47	1,32	12,0	13,4	14,7	35,5	24,4
3. zdravstvo	3,24	1,37	15,7	16,6	17,5	29,0	21,2
4. ostale državne i javne ustanove	3,24	1,32	12,9	18,9	19,8	28,1	20,3
5. vojska	3,21	1,41	17,1	18,4	12,0	31,8	20,7
6. policija	3,19	1,43	18,9	17,1	10,6	32,7	20,7
7. politika	3,15	1,37	15,7	20,3	17,5	26,3	20,3
8. odgoj i obrazovanje	3,13	1,39	15,7	23,0	14,3	26,3	20,7

Profesije u kojima je prema mišljenju ispitanika najprihvatljivije imati diskretnu tetovažu neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu (tablica 3) jesu estrada (M=3,55; N=217) i sport (M=3,47; N=217) - za razliku od odgoja i obrazovanja (M=3,13; N=217) koje se nalazi na posljednjem mjestu rang-ljestvice profesija s obzirom na navedeno mišljenje. Iako je policija (M=3,19; N=217) također na začelju rang-ljestvice profesija, iz rezultata je vidljivo da se više od polovice ispitanika (53,4 %) u potpunosti ili djelomično slaže s mišljenjem kako je prihvatljivo da policijski službenici imaju diskretnu tetovažu neutralnog sadržaja na vidljivom mjestu. Za 18,9 % ispitanika kod policijskih službenika, tetovaže neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu u potpunosti su neprihvatljive, a za 17,1 % njih djelomično su prihvatljive. Navedeni rezultati pokazuju da su ispitanici u ovome istraživanju vezano uz prihvatljivost diskretne tetovaže neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu u policiji u većoj mjeri tolerantniji od onih u istraživanju provedenom u Njemačkoj 2001. godine (Henrichs, 2002). Moguće je da je navedena razlika u usporedbi rezultata produkt proteka vremena između provedbe ovih dvaju istraživanja (20 godina) tijekom kojeg je, kao što je prije navedeno, došlo do smanjenja stigmatizacije tetoviranja i začetka shvaćanja tetovaže kao modnog dodatka kao i posljedica detaljnije razrade tvrdnje u upitniku ovog istraživanja u kojoj se naglašavaju diskretnost i neutralnost tetovaže.

Tablica 4: Prihvatljivost tetovaže na velikoj površini tijela na vidljivome mjestu u određenim profesijama

Prihvatljivo je imati tetovažu na velikoj površini tijela na vidljivome mjestu u profesijama vezanim za sljedeća područja:	M	SD	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	Bez odgovora
1. estrada	3,26	1,31	13,7	13,7	26,9	24,5	21,2	5
2. sport	3,21	1,33	14,8	15,3	24,9	24,4	20,6	8
3. ostale državne i javne ustanove	2,77	1,34	19,8	27,8	23,6	12,7	16,0	5
4. zdravstvo	2,68	1,35	21,6	31,9	19,2	11,7	15,5	4
5. vojska	2,65	1,35	22,8	30,7	20,5	11,2	14,9	2
6. politika	2,65	1,29	19,0	34,6	22,7	9,5	14,2	6
7. odgoj i obrazovanje	2,61	1,35	23,3	32,9	18,1	11,0	14,8	7
8. policija	2,60	1,35	24,1	32,4	18,1	10,6	14,8	1

Prema očekivanjima, ispitanici smatraju da su tetovaže na velikoj površini tijela na vidljivome mjestu (tablica 4) najprihvatljivije kod djelatnika na estradi (M=3,26; N=212) i u sportu (M=3,21; N=209). Sljedeće rangirana kategorija profesija odnosi se na ostale državne i javne ustanove (M=2,77; N=212) - što je neočekivan rezultat u usporedbi s istraživanjem

Deana (2010) prema kojem su vidljive tetovaže neprikladne u zanimanjima „bijelog ovratnika“. Profesija koja je rangirana na dno ljestvice rezultata vezano uz ovo mišljenje jest policija ($M=2,60$; $N=216$) - pa se tako samo 25,4 % ispitanika u potpunosti ili djelomično slaže s prihvatljivošću da policijski službenici imaju tetovaže na velikoj površini tijela na vidljivom mjestu, a njih više od polovice (56,5 %) u potpunosti se ne slaže ili djelomično se ne slaže s navedenim mišljenjem, što je pak bliže rezultatima Henrichsova ispitivanja (2002).

Tablica 5: Mišljenje o tome da je tetovirana osoba uvijek svjesna simbolike tetovaže koju nosi

Tetovirana osoba uvijek je svjesna simbolike tetovaže koju nosi.	Frekvencija	Postotak
U potpunosti se ne slažem	21	9,8
Ne slažem se	75	35,0
Niti se slažem, niti se ne slažem	50	23,4
Slažem se	51	23,8
U potpunosti se slažem	17	7,9
Ukupno	214	100,0
Bez odgovora	3	1,4

Tablica 6: Prihvatljivost određenih motiva tetovaže na vidljivome mjestu kod policijskih službenika

Prihvatljivo je nošenje navedenih motiva tetovaže na vidljivome mjestu kod policijskih službenika:	M	SD	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	Bez odgovora
1. motivi ili datumi ključnih životnih događaja	3,10	1,40	18,6	16,7	21,0	23,3	20,5	7
2. “statement” tetovaže (citati, mudre izreke)	3,03	1,36	16,9	20,7	24,4	18,8	19,2	4
3. ljubavni motivi (posveta partneru ili drugoj važnoj osobi)	3,02	1,39	18,4	21,7	17,5	24,1	18,4	5
4. pripadnost određenoj grupi (sport, profesija i sl.)	2,92	1,38	17,9	26,9	18,4	18,4	18,4	5
5. razno (cvijeće, likovi iz crtića, neagresivni prikazi životinja i ptica)	2,92	1,39	20,9	20,4	21,3	20,4	17,1	6
6. religijske i etno tetovaže	2,75	1,35	20,7	29,1	21,1	13,1	16,0	4

7. nepoznata simbolika (kinesko pismo, simboli iz drugih kultura ili mitologija)	2,72	1,33	21,4	26,7	24,3	13,3	14,3	7
8. bombastične tetovaže (mrtvačke glave, erotski motivi, životinje koje simboliziraju agresivnost ili snagu)	2,18	1,20	34,4	35,4	15,1	7,5	7,5	5

Prije opisani rezultati pokazali su da ispitanici u ovom istraživanju iskazuju određenu razinu tolerancije prema diskretnim tetovažama neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu kod policijskih službenika. Iako se više ispitanika (44,8 %) u potpunosti ili djelomično ne slaže da je tetovirana osoba uvijek svjesna simbolike tetovaže koju nosi (tablica 5) - smatrano je da je potrebno dodatno analizirati prihvatljivost određenih motiva tetovaža na vidljivome mjestu kod policijskih službenika (tablica 6). Tako su prema mišljenju ispitanika najprihvatljiviji motivi tetovaža oni koji se odnose na motive ili datume ključnih životnih događaja (M=3,10; N=210), „statement“ tetovaže tj. citati, mudre izreke (M=3,03; N=213) i ljubavni motivi tj. posveta partneru ili drugoj važnoj osobi (M=3,02; N=212); a najmanje su prihvatljive bombastične tetovaže s npr. mrtvačkim glavama, erotskim motivima, životinjama koje simboliziraju agresivnost ili snagu i sl. (M=2,18; N=212).

Tablica 7: Vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na povjerenje građana

Vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na povjerenje građana.	Frekvencija	Postotak
U potpunosti se ne slažem	27	12,6
Ne slažem se	62	28,8
Niti se slažem, niti se ne slažem	62	28,8
Slažem se	43	20,0
U potpunosti se slažem	21	9,8
Ukupno	215	100,0
Bez odgovora	2	0,9

U usporedbi s rezultatima Van Mechelenova istraživanja (2016) gdje se navodi da povjerenje većine ispitanika (81 %) u policiju nije povezano s tetovažama, rezultati ovog istraživanja (tablica 7) pokazuju da se upola manje ispitanika u potpunosti ili djelomično ne slaže s mišljenjem da vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na povjerenje građana (41,4 %). Ostatak je ispitanika ili neodlučan vezano uz navedeno mišljenje (28,8 %) ili smatra da tetovaža negativno utječe na povjerenje građana u policiju (29,8 %). Odgovori na ovo pitanje zanimljivi su ako se analiziraju unutar skupine ispitanika koji imaju tetovažu i onih koji nemaju. S tom tvrdnjom ne slaže se 31,6 % netetoviranih ispitanika (N=152) i 65,1 % tetoviranih ispitanika (N=63).

Tablica 8: Vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na stav o nekim njegovim karakteristikama

Vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na stav o sljedećim karakteristikama:	M	SD	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
ljubaznost	2,31	1,09	24,0	40,6	20,7	9,7	5,1
pouzdanost	2,39	1,20	25,3	37,3	18,0	12,0	7,4
kompetentnost	2,36	1,13	24,0	38,2	21,7	10,1	6,0
profesionalnost	2,42	1,25	25,3	38,7	13,8	12,9	9,2

Za razliku od istraživanja nedavno provedenog u Njemačkoj (Hauke-Forman, Methner i Bruckmüller, 2021) u kojem je zaključeno da su policijski službenici s tetovažama doživljeni kao manje ljubazni, manje pouzdani i manje kompetentni, rezultati ovog istraživanja pokazuju da se više od polovice ispitanika u potpunosti ili djelomično ne slaže s mišljenjem da vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na stav o njegovoj ljubaznosti (64,6 %), profesionalnosti (64,0 %), pouzdanosti (62,6 %) i kompetentnosti (62,2 %). To također, uz ranije navedene uvjete vezane uz veličinu i sadržaj tetovaža, ukazuje na određeni stupanj tolerancije prema vidljivim tetovažama kod policijskih službenika.

U posljednjem anketnom pitanju ispitanici su obrazložili zašto nisu skloni vidljivim tetovažama na policijskim službenicima. Od ukupnog broja ispitanika, četvrtina je izrazila negativan stav o vidljivim tetovažama u policijskoj službi. Smatraju da nošenje tetovaže u policijskoj službi nije primjereno zbog toga što nije profesionalno („Uniforma je uniforma“, „Oduvijek je tetovaža na vidljivim dijelovima tijela kod pol. službenika i vojnika bila jedna od „zapreka“ za prijem u službu. Svojim tetovažama te osobe mogu izražavati svoje stavove, vjerska opredjeljenja i sl. što smatram neprofesionalnim“, „Ne izgleda profesionalno i ne uklapa se u uniformirani izgled“, „Nije profesionalno i može bespotrebno etiketirati policajca i stvoriti percepciju da se radi o nekoj drugoj osobi, a ne o ozbiljnom policajcu (državi) koja provodi zakone“, „Osobno izražavanje stava u javnoj profesiji“), loše utječe na percepciju kod građana („Povjerenje kod građana je jako bitna stavka i prije same uspostave komunikacije sa istima... kada građani vide tetoviranog policajca, automatski stječu loš dojam“, „Nisam protiv, ali budući da su policijski službenici servis građanima, a mnogi građani tetovaže doživljavaju negativno, možda bi bolje bilo da ih nemaju“, „Bez obzira kojeg je tetovaža sadržaja, može iz bilo kojeg razloga biti za građane uznemirujuća, uvredljiva, izazvati nepovjerenje, sumnju u kompetencije“) i narušava ugled službe („Oni su ogledalo našeg društva, te uzori mladima i starima“, „Policijski službenik prije svega je ogledalo države i kao takav smatram da ne bi trebao imati vidljive tetovaže koji opisuju njegove privatne stavove, uvjerenja, pripadnosti, afinitete“, „Ukupan dojam ozbiljne službe kao što je policija mi se više sviđa bez vidljivih tetovaža“, „Radi se o javnoj službi koja održava javni red i mir te bi se od bilo kakvog slanja neverbalnih poruka trebalo suzdržavati“).

6. ZAKLJUČAK

Tetovaže su posljednjih desetljeća sve popularniji način ukrašavanja tijela i percepcija o njima promijenila se u pozitivnom smislu. Može se zaključiti da je tendencija popuštanja pravila u pogledu na nošenje vidljivih tetovaža kod policijskih službenika u Hrvatskoj, ali i drugim državama obuhvaćenim ovim radom, uvjetovana nedostatkom prikladnog kadra za zapošljavanje - s obzirom na to da sve više potencijalnih kandidata ima barem jednu tetovažu na tijelu - ali i destigmatizacijom tetovaže općenito. Pregled rezultata istraživanja javnog mnijenja u Njemačkoj, Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama i pregled trenutno važećih propisa o tetovažama kod policijskih službenika i kandidata za prijam u službu - ukazuju na veću fleksibilnost u odnosu na prijašnje politike, no zbog specifičnosti policijskog zanimanja ipak je bitna veličina tetovaže, njezin sadržaj i mjesto na kojem se nalazi. U istraživanju u Hrvatskoj koje je provedeno na uzorku od 217 ispitanika utvrđeno je da značajnom broju ispitanika ovog istraživanja tetovaže predstavljaju prihvatljiv način ukrašavanja tijela, bez obzira na veličinu i broj tetovaža. Nadalje, više od polovice ispitanika u potpunosti se slaže ili se djelomično slaže s mišljenjem kako je prihvatljivo da policijski službenici imaju diskretnu tetovažu neutralnog sadržaja na vidljivome mjestu, a većina ih ipak smatra da velike i brojne tetovaže za policijske službenike nisu primjerene. Što se tiče sadržaja, prema očekivanju, najmanje su prihvatljive bombastične tetovaže s npr. mrtvačkim glavama, erotskim motivima, životinjama koje simboliziraju agresivnost ili snagu. Prema stavovima većine ispitanika vidljiva tetovaža ne utječe bitno na percepciju ljubaznosti, profesionalnosti, kompetentnosti i pouzdanosti policijskog službenika i tek se trećina ispitanika slaže s činjenicom da vidljiva tetovaža kod policijskog službenika negativno utječe na povjerenje građana. Iz pregleda literature i propisa vezanih uz tetovaže i rezultata istraživanja u stranim državama o stavovima o tetoviranim policijskim službenicima te sličnog istraživanja provedenog za potrebe pisanja ovog rada, može se zaključiti da društvo postaje sve tolerantnije prema tetovažama općenito pa i onima kod policijskih službenika. Trendovi rasta popularnosti tetovaža u mladoj populaciji utječu na dostupan izvor kandidata za prijam u policiju pa tako i pravila zapošljavanja u policiji postaju fleksibilnija. Usprkos tome važan je sadržaj i mjesto na kojem se tetovaža nalazi jer policijski službenik predstavlja sve građane države i mora zadržati primjeren izgled, štiteći time ugled policije. Ovo istraživanje daje vrijedan doprinos području percepcije policijskih službenika s obzirom na tetovažu koja je vrlo važan vizualni komunikator i daje poticaj daljnjim istraživanjima ovog pitanja s pravnog i društvenog aspekta. Na kraju, treba spomenuti neka ograničenja ovoga istraživanja. Jedno od njih je veličina uzorka, a drugo ujednačenost uzorka prema nekim kategorijama između kojih bi se mogle raditi dublje usporedbe rezultata; stoga bi buduća istraživanja mogla obuhvatiti više sociodemografskih značajki, a bilo bi zanimljivo ispitati stavove policijskih službenika o tetovažama po modelu upitnika provedenog u Velikoj Britaniji.

LITERATURA

1. *Bundespolizei*. URL: <https://www.komm-zur-bundespolizei.de/faq/kann-ich-mich-tattoo-piercing-tunnel-sonstigem-koerperschmuck-bewerben> (Pristupljeno: 2021-09-01)
2. Dopis ravnateljstva pokrajinske policijske uprave o izmjenama i dopunama stavka 3.2.3. Pravilnika o policijskom postupanju. Interna pravila pokrajinske policijske uprave Berlin: Polizeidienstvorschrift (PDV) 350 (BE) – Verhalten von Polizeiangehörigen.
3. Dean, D. H. (2010). Consumer perceptions of visible tattoos on service personnel. *Managing Service Quality*, 20(3), 294–308. <https://doi.org/10.1108/09604521011041998>
4. Hauke-Forman, N., Methner, N. & Bruckmüller, S. (2021). Assertive, but Less Competent and Trustworthy? Perception of Police Officers with Tattoos and Piercings. *J Police Crim Psych* 36, 523–536 (2021). <https://doi.org/10.1007/s11896-021-09447-w>
5. Heinrichs (2002). Zum äußeren Erscheinungsbild einer professionellen deutschen Polizei (Pristupljeno 2021-08-30).
[https://www.gdp.de/gdp/gdp.nsf/id/dp0202/\\$file/DeuPol0202X.pdf](https://www.gdp.de/gdp/gdp.nsf/id/dp0202/$file/DeuPol0202X.pdf)
6. Khosla, V., Joseph, V., & Gordon, H. (2010). Tattoos: What is their significance? *Advances in Psychiatric Treatment*, 16(4), 281-287. doi:10.1192/apt.bp.108.006205
7. Kluger, N. (2015). Epidemiology of Tattoos in Industrialized Countries. In J. Serup, N. Kluger, & W. Bäumlner (Eds.), *Tattooed Skin and Health* (6-20). (Current Problems in Dermatology; Vol. 48). Karger. <https://doi.org/10.1159/000369175>
8. Lancashire Constabulary. URL: https://doitonline.lancashire.police.uk/pdfs/special_constables.pdf (Pristupljeno: 2021-09-03).
9. McMullen, S.M. and Gibbs, J. (2019). “Tattoos in policing: a survey of state police policies”, *Policing: An International Journal*, Vol. 42 No. 3, pp. 408-420. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-05-2018-0067>
10. Morison, Kevin P. (2017). *Hiring for the 21st Century Law Enforcement Officer: Challenges, Opportunities, and Strategies for Success*. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services.
11. *Narodne novine*. *Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-II-2064/2010 od 23. travnja 2018*. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1020.html (Pristupljeno: 2021-09-01).
12. *Narodne novine*. *Pravilnik o mjerilima i načinu utvrđivanja posebne psihičke i tjelesne zdravstvene sposobnosti za osobu koja se prima u policiju i policijskog službenika te o sastavu i načinu rada zdravstvenih komisija u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama*, URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_10_113_2442.html (Pristupljeno: 2021-8-30).
13. Pennington, D.C. (2004). *Osnove socijalne psihologije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
14. Pravilnik o policijskom postupanju. Interna pravila pokrajinske policijske uprave Berlin: Polizeidienstvorschrift (PDV) 350 (BE) – Verhalten von Polizeiangehörigen
15. Timming, A.R. (2015). Visible tattoos in the service sector: a new challenge to recruitment and selection. *Work, Employment & Society*, British Sociological Association, vol. 29(1), 60-78.
16. Van Mechelen, D. (2016). *Final Report on Police Officers’ Tattoos Survey 2016 25 October 2016*. Police Federation of England and Wales.

Pleahttps://www.polfed.org/media/14234/final_report_on_public_survey_on_police_officers_tattoos_by_ipsosmori_-_web.pdf

17. Van Mechelen, D. (2016). Final Report on the Public Survey on Police Officers' Tattoos
https://www.polfed.org/media/14234/final_report_on_public_survey_on_police_officers_tattoos_by_ipsosmori_-_web.pdf

Summary

Izidora Radek, Ines Žabek, Iva Budimir

Perception of visible tattoos on police officers

The perception of tattoos has changed over the decades, so this form of body decoration has become popular among the general population, not just marginalized groups in society. The messages, motifs and symbolism that a particular tattoo can represent, and even its visibility, are sometimes at odds with the professional norms of a particular work environment. While in some occupations dress codes and rules related to body adornment are used only on an informal level, in certain professions (in either private or public institutions) there are clearly defined dress codes, and many refer to tattoos and piercings. This paper primarily deals with tattoos in police officers from a legal and social aspect. For the purpose of the research, the legal regulation of the issue of tattoos in the Croatian police and the police in Germany, Great Britain and the United States was studied. Also, the paper presents results of police officers' tattoos surveys in these countries and the results of a pilot research on perception of police officer's tattoos in Croatia.

Keywords: perception of police officers' tattoos, police, professional norms, visible tattoos.